

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4703/2560

นางกิมฮั่ว แซ่หลิม กับพวกโจทก์ นายเทียน หลิมสมบุรณ์ โดยนายประพัฒน์ หลิมสมบุรณ์ ผู้เข้าเป็นคู่ความแทนจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1363, ป.พ.พ. มาตรา 1754, ป.พ.พ. มาตรา 1364

ย่อ / หลักกฎหมาย

จำเลยมีชื่อในโฉนดที่ดินพิพาทเป็นการถือครองที่ดินแทนทายาทคือโจทก์ทั้งสองในฐานะที่เป็นเจ้าของร่วมกันระหว่างโจทก์ทั้งสองกับจำเลย หากใช้เป็นการยึดถือครอบครองไว้ด้วยเจตนาเป็นเจ้าของแต่ผู้เดียวไม่ แม้จำเลยจะครอบครองนานเพียงใดก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์ และการที่โจทก์ทั้งสองขอแบ่งกรรมสิทธิ์รวมเป็นการขอแบ่งทรัพย์สินตาม ป.พ.พ. มาตรา 1363 โดยไม่มีอายุความมิใช่เป็นการฟ้องเรียกให้แบ่งมรดก จำเลยจึงไม่อาจยกเอาเรื่องอายุความมรดกตาม ป.พ.พ. มาตรา 1754 มาปรับแก้คดีได้ การขอแบ่งกรรมสิทธิ์รวม แม้ศาลจะพิพากษาให้แบ่งปันทรัพย์สินกัน แต่ยังไม่ต้องดำเนินการอีกหลายขั้นตอนในการแบ่งทรัพย์สินกันตามที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 1364 คำขอของโจทก์ทั้งสองจึงเป็นข้อเรียกร้องเกี่ยวกับมูลหนี้ที่ไม่อาจคาดการณ์หรือกล่าวอ้างได้ในอนาคต จึงไม่ใช่มูลหนี้ที่ให้สิทธิแก่โจทก์ทั้งสองจะเรียกร้องให้จำเลยชำระหนี้ได้ โจทก์ทั้งสองจึงไม่มีอำนาจฟ้องในการเรียกร้องค่าเสียหาย (ประชุมใหญ่ครั้งที่ 6/2560)

คำพิพากษา

โจทก์ทั้งสองฟ้องขอให้ศาลมีคำสั่งนำที่ดินทั้งสองแปลงออกขายทอดตลาดนำเงินมาแบ่งกันคนละส่วนเท่า ๆ กัน และให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายแก่โจทก์ทั้งสองเดือนละ 6,640,000 บาท นับถัดจากเดือนที่ฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะแบ่งที่ดินแก่โจทก์ทั้งสองเสร็จสิ้น จำเลยให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ โจทก์ทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 8 พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ทั้งสองฎีกา ระหว่างพิจารณาของศาลฎีกา จำเลยถึงแก่ความตาย นายประพัฒน์ ผู้จัดการมรดกของจำเลยยื่นคำร้องขอเข้าเป็นคู่ความแทน ศาลฎีกาอนุญาต ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้เถียงกันในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติได้ว่า นายลิ้มแก้วจ่ายหรือแก้วจ่าย กับนางส่อหลักหรือสอหลัก มีบุตรด้วยกัน 4 คน คือนายลิ้มชีวฮือหรือฉิวหู่หรือเฉียวหู่หรือเฉียวหู่หรืออิหู่ นายลิ้มอับจุยหรืออับจุยหรือหลิมอ้าย นายเซ่งจ้วนหรือเฉ่งจ้วน และนายจ้วนฮกหรือวิหู่ ตามบัญชีเครือญาติ นายลิ้มชีวฮือกับนางซิมหรือซิมหรืออ่องซิม มีบุตรด้วยกัน 4 คน คือโจทก์ที่ 1 โจทก์ที่ 2 จำเลย (จำเลยเกิดปี 2474 ตามสำเนาทะเบียนบ้าน) และนายรวม ตามบัญชีเครือญาติ แต่นายรวมถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2542 ตามมรณบัตร เมื่อปี 2473 นายลิ้มแก้วจ่าย (ปู่) ซื้อที่ดินตั้งอยู่ตำบลลพอน อำเภอเมืองกลาง จังหวัดภูเก็ต 1 แปลง เนื้อที่ 452 ไร่ 2 งาน 99 ตารางวา ใส่ชื่อปู่ บิดาโจทก์จำเลยและนายลิ้มอับจุยเป็นผู้ซื้อตามสัญญาซื้อขายที่ดิน บิดาโจทก์จำเลยถึงแก่ความตายเมื่อปี 2477 ต่อมาปี 2481 ปู่ถึงแก่ความตาย ตามคำแปลจากป้ายหลุมฝังศพและภาพถ่าย เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2491 นายลิ้มอับจุย นายเซ่งจ้วน นายจ้วนฮก และจำเลยร่วมกันยื่นคำขอรังวัดที่ดินดังกล่าวตามใบไต่สวนในการเดินสำรวจเพื่อออกโฉนด คำขอรังวัดตกค้าง และเรื่องขอรับโฉนดที่ดิน ต่อมาวันที่ 20 ตุลาคม 2492 มีการออกโฉนดที่ดินดังกล่าวโดยมีบุคคลผู้ยื่นคำขอทั้งสี่ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินร่วมกันตามโฉนดที่ดิน

เลขที่ 1383 ตำบลศรีสุนทร (ลิพอน) อำเภอลาด (เมืองกลาง) จังหวัดภูเก็ต เนื้อที่ดินคงเหลือ 423 ไร่ 3 งาน 36 ตารางวา ต่อมาวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2515 นายลิมอับจุยถึงแก่ความตาย วันที่ 10 มกราคม 2511 นายเซ่งจวนถึงแก่ความตาย และวันที่ 9 กรกฎาคม 2515 นายจวนฮกถึงแก่ความตาย โดยศาลมีคำสั่งตั้งนายเบญญกร นายสมชาย และนางสาวเรณู เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายทั้งสามในเดือนตุลาคม 2542 ตามคำสั่งศาลชั้นต้น ต่อมาวันที่ 9 ธันวาคม 2546 ศาลชั้นต้นพิพากษาตามยอมให้แบ่งปันที่ดินดังกล่าวออกเป็น 4 ส่วน เพื่อแบ่งปันกันระหว่างเจ้าของรวมตามคำพิพากษามาตามยอม คงเหลือที่ดินในส่วนที่จำเลยถือกรรมสิทธิ์ 2 แปลง คือที่ดินแปลงคงโฉนดเลขที่ 1383 เนื้อที่ 97 ไร่ 2 งาน 37.5 ตารางวา และที่ดินโฉนดเลขที่ 35943 ตำบลศรีสุนทร อำเภอลาด จังหวัดภูเก็ต เนื้อที่ 3 ไร่ 1 งาน 97.3 ตารางวา ตามโฉนดที่ดิน คดีมีประเด็นต้องวินิจฉัยตามฎีกาโจทก์ทั้งสองในประการแรกว่า จำเลยมีชื่อในโฉนดที่ดินพิพาท เป็นการถือครองที่ดินแทนทายาทคือโจทก์ทั้งสองหรือไม่ ปัญหานี้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 8 ยังไม่ได้วินิจฉัยซึ่งเป็นข้อเท็จจริงเพื่อนำไปสู่ข้อกฎหมายว่าคดีโจทก์ทั้งสองขาดอายุความตามที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 8 วินิจฉัยหรือไม่ คำพิพากษาของศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 8 จึงไม่ชอบด้วยกระบวนการพิจารณา แต่เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏอยู่แล้วในสำนวน ศาลฎีกาเห็นสมควรวินิจฉัยเสียเอง โดยไม่ย้อนสำนวนให้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 8 วินิจฉัยอีก ศาลฎีกาพิจารณาข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้โต้เถียงกันในชั้นนี้ข้างต้นเกี่ยวกับความเป็นมาแห่งการได้ที่ดิน วันเวลาที่ยาวนานและบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อเนื่องกันจะเห็นได้ว่า นายลิมกั้วจายหรือกั้วจายซึ่งเป็นปู่เป็นผู้ซื้อที่ดินเมื่อปี 2473 โดยใช้ชื่อตนเอง บิดาโจทก์ทั้งสองและจำเลย และนายลิมอับจุยหรืออับจุยหรือหลิมอ้ายเป็นผู้ซื้อตามสัญญาซื้อขายที่ดิน ขณะนั้นจำเลยยังไม่เกิด แต่จำเลยนำสืบว่า ตามธรรมเนียมประเพณีจีน บุคคลซึ่งเป็นผู้ใหญ่ที่สุดจะเป็นผู้จัดการทรัพย์สิน ปู่จึงเป็นหัวหน้าครอบครัวในการจัดการทรัพย์สินในครอบครัว แต่เมื่อปี 2477 บิดาโจทก์ทั้งสองและจำเลยถึงแก่ความตาย และปี 2481 ปู่ถึงแก่ความตาย นายลิมอับจุยซึ่งเป็นผู้ใหญ่ที่สุดของครอบครัวจึงเป็นผู้จัดการทรัพย์สินต่อจากปู่ เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2491 นายลิมอับจุยดำเนินการขอรังวัดที่ดินเพื่อออกโฉนดที่ดิน และเปลี่ยนแปลงผู้มีสิทธิในที่ดินแตกต่างจากผู้มีสิทธิในที่ดินตามสัญญาซื้อขายที่ดิน โดยเพิ่มบุตรอีก 2 คน ของปู่คือนายเซ่งจวนหรือเ่งจวนและนายจวนฮกหรือวิทุรร่วมถือกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ส่วนของบิดาโจทก์ทั้งสองและจำเลยใส่เป็นชื่อของจำเลย ซึ่งการดำเนินการไม่เคยแจ้งเรื่องแก่มารดาโจทก์ทั้งสองและจำเลยทราบตามใบไต่สวนในการเดินสำรวจเพื่อออกโฉนด คำขอรังวัดตกค้าง และเรื่องขอรับโฉนดที่ดิน ต่อมาวันที่ 20 ตุลาคม 2492 มีการออกโฉนดที่ดินดังกล่าว โดยมีบุคคลผู้ยื่นคำขอทั้งสี่ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินร่วมกันตามโฉนดที่ดินเลขที่ 1383 พิเคราะห์แล้ว บิดาโจทก์ทั้งสองและจำเลยถึงแก่ความตายเมื่อปี 2477 เมื่อบิดามารดาโจทก์ทั้งสองและจำเลยมีบุตรด้วยกัน 4 คน แสดงว่าบิดาและมารดาโจทก์ทั้งสองและจำเลยอยู่กินกันก่อนวันที่ 1 ตุลาคม 2478 ที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.2477 ประกาศใช้บังคับมารดาโจทก์ทั้งสองและจำเลยยอมเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของบิดาโจทก์ทั้งสองและจำเลย ทั้งมีสิทธิได้รับมรดกของสามี การที่มารดาโจทก์ทั้งสองและจำเลยกับโจทก์ทั้งสองไม่ได้แย่งคัดค้านการเปลี่ยนแปลงผู้มีสิทธิในที่ดินดังกล่าว ทั้งที่เป็นการดำเนินการตามอำเภอใจและไม่ชอบด้วยกฎหมาย ย่อมแสดงให้เห็นว่าแต่ละฝ่ายยอมรับการจัดการทรัพย์สินดังกล่าวของครอบครัว เพราะถือหลักตามความเป็นจริงและความเป็นธรรมโดยยอมรับว่าเป็นมรดกของปู่ ก็ต้องแบ่งแก่สายของบุตรปู่ทั้งหมดและตรงตามธรรมเนียมประเพณีจีนด้วย จึงไม่เกิดข้อโต้แย้งหรือ

ความขัดแย้งกันในครอบครัวแม้การแบ่งทรัพย์สินดังกล่าวจะกระทำภายหลังไปถึงแก่ความตายถึง 10 ปี แล้ว ทั้งเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2546 ภายหลังบุตรของปู่ทั้งหมดถึงแก่ความตายไปแล้ว จำเลย และทายาทแต่ละสายของบุตรปู่ก็ยินยอมแบ่งที่ดินออกเป็น 4 ส่วน เพื่อแบ่งปันกันระหว่าง เจ้าของรวมตามคำพิพากษาตามยอม ปัญหาแห่งคดีดังกล่าวเกิดเพราะบุตรของปู่ที่เหลือคือนายลิ้มอับจุย นายเซ่งจ้วน และนายจ้วนฮกถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2515 วันที่ 10 มกราคม 2511 และวันที่ 9 กรกฎาคม 2515 ตามคำสั่งศาลชั้นต้น ซึ่งตามธรรมเนียมประเพณีจีน จะต้องหาผู้เป็นผู้ใหญ่ที่สุดของครอบครัวเพื่อเป็นผู้จัดการทรัพย์สินต่อเป็นรุ่นที่ 3 เนื่องจาก สังคมเปลี่ยนแปลงและครอบครัวขยายใหญ่เกินขนาดที่จะรวมกันเป็นหนึ่งได้อีกต่อไป จนมีการ พ้องขอแบ่งที่ดินกันและเป็นการสิ้นสุดที่จะปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีจีนได้ต่อไปส่วนว่าบุตร ของปู่แต่ละสายที่แบ่งแยกกันจะยังคงขนบธรรมเนียมประเพณีจีนไว้หรือไม่ ก็เป็นเรื่องของ ครอบครัวแต่ละสายไป สำหรับครอบครัวสายโจทก์ทั้งสองและจำเลยนั้น ก็ได้ความจากจำเลย เพิ่มเติมว่า ก่อนโจทก์ทั้งสองฟ้องคดีนี้ไม่ถึงปี (ฟ้องวันที่ 28 พฤษภาคม 2552) จำเลยเคยเชิญ โจทก์ทั้งสองไปที่บ้าน เนื่องจากจำเลยประสงค์จะแบ่งที่ดินพิพาทแก่โจทก์ทั้งสองบางส่วนคนละ 16 ไร่ แต่โจทก์ทั้งสองไม่รับข้อเสนอ เมื่ออาศัยพฤติการณ์แห่งคดีและเหตุผลตั้งที่วินิจฉัยข้างต้น ย่อมรับฟังได้ว่า จำเลยยอมรับตามธรรมเนียมประเพณีจีนโดยไม่ถือการมีชื่อในที่ดินเพื่ออ้างเป็น สิทธิส่วนตน เจือสมกับข้อเท็จจริงที่จำเลยเบิกความตอบทนายโจทก์ทั้งสองถามค้านว่า จำเลยไม่ ทราบเหตุที่ใส่ชื่อจำเลยในโฉนดที่ดิน เนื่องจากบุตรคนอื่นของปู่ต่างเป็นผู้ขาย ส่วนบิดาจำเลยถึง แก่ความตาย จึงเหลือจำเลยเป็นผู้ขายคนเดียว จึงใส่ชื่อจำเลยไว้แทนหรือไม่ และที่จำเลยเสนอ แบ่งที่ดินพิพาทแก่โจทก์ทั้งสอง เพียงแต่ตกลงกันไม่ได้เพราะไม่เป็นการแบ่งส่วนให้ได้เท่าเทียมกัน ดังนี้ พยานหลักฐานตามทางพิจารณาโจทก์ทั้งสองนำสืบจึงมีน้ำหนักรับฟังได้ดีกว่าจำเลย ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ว่า จำเลยมีชื่อในโฉนดที่ดินพิพาทเป็นการถือครองที่ดินแทนทายาทคือโจทก์ ทั้งสองในฐานะที่เป็นเจ้าของร่วมกันระหว่างโจทก์ทั้งสองกับจำเลย หากใช่เป็นการยึดถือครอบครอง ไว้ด้วยเจตนาเป็นเจ้าของแต่ผู้เดียวไม่ แม้จำเลยจะครอบครองนานเพียงใดก็ไม่ได้กรรมสิทธิ์ และ การที่โจทก์ทั้งสองขอแบ่งกรรมสิทธิ์รวมเป็นการขอแบ่งทรัพย์สินตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1363 โดยไม่มีอายุความ มิใช่เป็นการฟ้องเรียกให้แบ่ง มรดกจำเลยจึงไม่อาจยกเอาเรื่องอายุความมรดกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 มาปรับแก้คดีได้ ที่ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค 8 พิจารณายกฟ้อง ศาลฎีกาไม่เห็นพ้อง ด้วย ฎีกาโจทก์ทั้งสองในข้อนี้ฟังขึ้น คดีมีประเด็นต้องวินิจฉัยตามฎีกาโจทก์ทั้งสองต่อไปว่า โจทก์ ทั้งสองมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากจำเลยหรือไม่ เพียงใด เห็นว่า การขอแบ่งกรรมสิทธิ์รวมของ โจทก์ทั้งสองนั้น แม้ศาลจะพิพากษาให้แบ่งปันทรัพย์สินกัน แต่ยังคงดำเนินการอีกหลายขั้นตอน ในการแบ่งทรัพย์สินกันตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1364 ว่า การ แบ่งทรัพย์สินพึงกระทำโดยแบ่งทรัพย์สินนั้นเองระหว่างเจ้าของรวมหรือโดยขายทรัพย์สินแล้วเอา เงินที่ขายได้แบ่งกัน ถ้าเจ้าของรวมไม่ตกลงกันว่าแบ่งทรัพย์สินอย่างไรไซ้ เมื่อเจ้าของรวมคน หนึ่งคนใดขอ ศาลอาจสั่งให้เอาทรัพย์สินนั้นออกแบ่ง ถ้าส่วนที่แบ่งให้ไม่เท่ากันไซ้ จะสั่งให้ ทดแทนกันเป็นเงินก็ได้ ถ้าการแบ่งเช่นนี้ไม่อาจทำได้หรือจะเสียหายมากนักก็ดี ศาลจะสั่งให้ขาย โดยประมูลราคากันระหว่างเจ้าของรวมหรือขายทอดตลาดก็ได้ เช่นนี้ คำขอของโจทก์ทั้งสองจึง เป็นข้อเรียกร้องเกี่ยวกับมูลหนี้ที่ไม่อาจคาดการณ์หรือกล่าวอ้างได้ในอนาคต จึงไม่ใช่มูลหนี้ที่ให้ สิทธิแก่โจทก์ทั้งสองจะเรียกร้องให้จำเลยชำระหนี้ได้ โจทก์ทั้งสองจึงไม่มีอำนาจฟ้องในการ

เรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าวจากจำเลยได้ ฎีกาโจทก์ทั้งสองในข้อนี้ฟังไม่ขึ้น พิพากษากลับ ให้จำเลยจดทะเบียนแบ่งที่ดินโฉนดเลขที่ 1383 และ 35943 ตำบลศรีสุนทร อำเภอลำลูกเกด จังหวัดภูเก็ต แก่โจทก์ทั้งสองคนละ 1 ใน 3 ส่วน โดยให้เสียภาษีอากร ค่าฤชาธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายในการโอนฝ่ายละเท่า ๆ กัน หากจำเลยไม่ดำเนินการให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา ถ้าแบ่งแยกไม่ได้ให้ขายทอดตลาดเอาเงินมาแบ่งแก่โจทก์ทั้งสองตามส่วนดังกล่าว คำขออื่นให้ยก ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ

องค์คณะ

นวนน้อย พลทวี · สุริยง ลิ่มสถิรนนท์ · โชติวัฒน์ เหลืองประเสริฐ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/4703/2560>